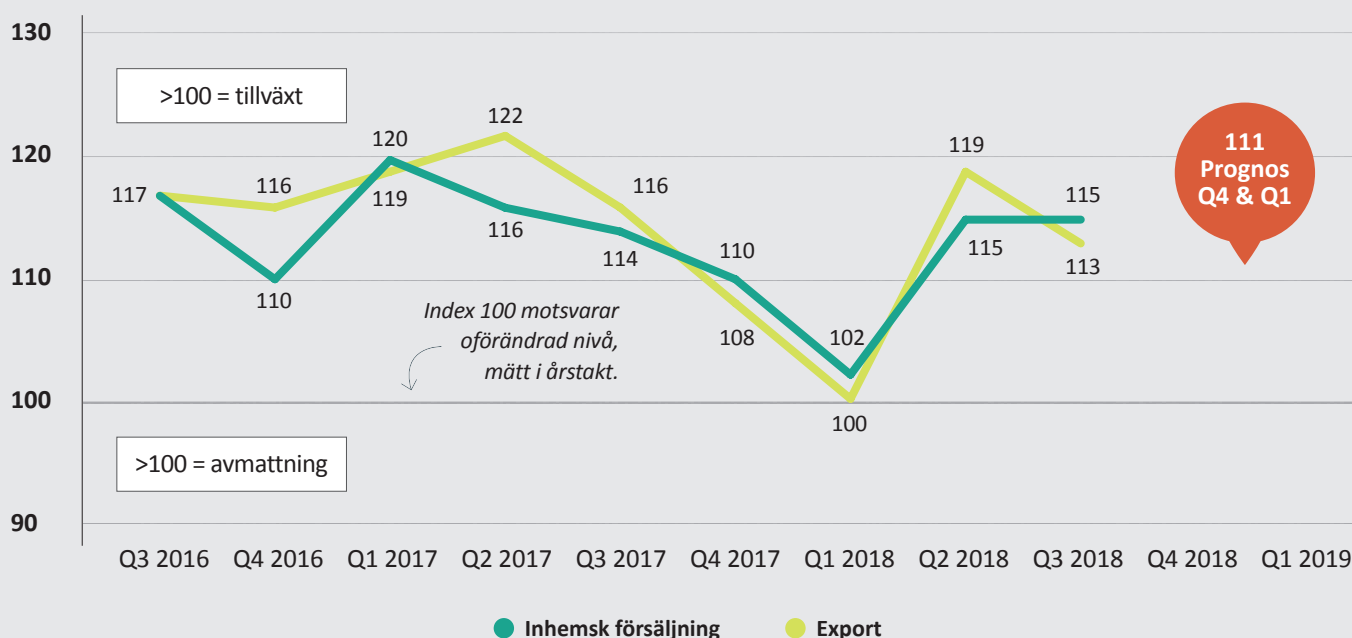

Konjunkturbrev

**IKEM-INDEX ÖVER FÖRSÄLJNING PÅ HEMMA- OCH EXPORTMARKNADEN Q3 2016–Q3 2018.
INDEXVÄRDE ÖVER 100 MARKERAR TILLVÄXT MÄTT I ÅRSTAKT.**

Källa: IKEM

Avmattning väntar runt hörnet...

IKEM-företagen – den femtedel inom svensk industri som utgörs av bland annat kemi-, läkemedel-, raffinaderi- och plast- & gummiproduktion – uppvisade volymtillväxt både på hemmarknaden och den avgörande exportmarknaden under Q3 (index export 113). Jämfört med närmast föregående kvartal var det en viss avmattning men betydligt mer styrfart jämfört med årets inledande kvartal (100). Under kommande halvår räknar IKEM-företagen med att försäljningen fortsätter upp, men med en något försiktigare takt, uttryckt i index 111.

Konjunktoren inom den svenska kemirelaterade industriproduktionen har några starka år bakom sig, det märks bland annat i ett för branschen högt kapacitetsutnyttjande. Under Q3 låg det på cirka 89 procent enligt IKEM-enkäten, samma

IKEM
Innovations- och kemiindustrierna i Sverige

nivå som under Q2 och inte långt från den genomsnittliga nivå på 91 procent som SCB redovisar för hela den svenska tillverkningsindustrin.

Ett högt kapacitetsutnyttjande innebär enligt skolboken sämre möjligheter till produktivetsförbättringar då ju de befintliga produktionsresurserna är nära sitt maximala utnyttjande. Trots detta lyckas en stor andel av företagen prestera en positiv produktivetsutveckling under den aktuella perioden. Hela 42 procent noterade en ökning av produktiviteten, varav 26 procentenheter en **stor** ökning.

Förtägen fortsatte att växa i antalet sysselsatta för fjärde raka kvartalet i följd, vilket därmed helt klart är att betrakta som ett trendbrott för IKEM-företagen (bild 3).

RÅVARUKOSTNADERNA SKENAR

Under Q3 har kostnaderna för rå/insatsvaror fortsatt att öka. En stor del av IKEM-företagens inköpskostnader styrs direkt eller indirekt av prisutvecklingen på olja och oljebaserade produkter. Först under oktober månad har råoljans prisutveckling avtagit. Förutsatt att det är en ihållande pris-korrigerig kommer det att ge minskande inköpskostnader för företagen framöver.

Sedan IKEM började mäta utvecklingen av företagens inköpskostnader från Q1 2017 är trenden tydlig, kostnaderna ökar, men Q3 noterar den enskilt snabbaste ökningen hittills (index 129, bild 2). För det genomsnittliga IKEM-företaget utgör inköpskostnaderna för rå/insatsvarorna cirka 40 procent av omsättningen.

BILD 2. IKEM-INDEX (HÖGER AXEL) ÖVER FÖRETAGENS RÅ/INSATSVARUKOSTNADER DÄR INDEX 100 MOTSVARAR OFÖRÄNDRAD KOSTNADSUTVECKLING I ÅRSTAKT. HWWI-INDEX ÖVER ENERGIRÅVARA, OMRÄKNAT I KVARTALSUTVECKLING, PROCENT I ÅRSTAKT (VÄNSTER AXEL).

Källa: IKEM och HWWI

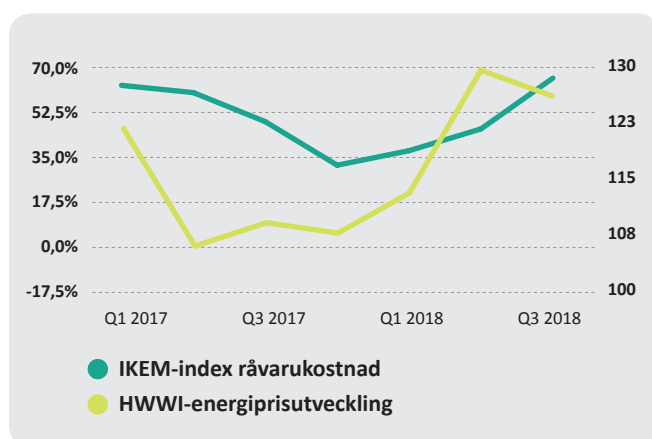

BILD 3. IKEM-INDEX ÖVER SYSSELSATTA, LÖNSAMHET OCH INVESTERINGAR Q3 2016–Q3 2018. INDEXVÄRDE ÖVER 100 MARKERAR TILLVÄXT MÄTT I ÅRSTAKT.

Källa: IKEM

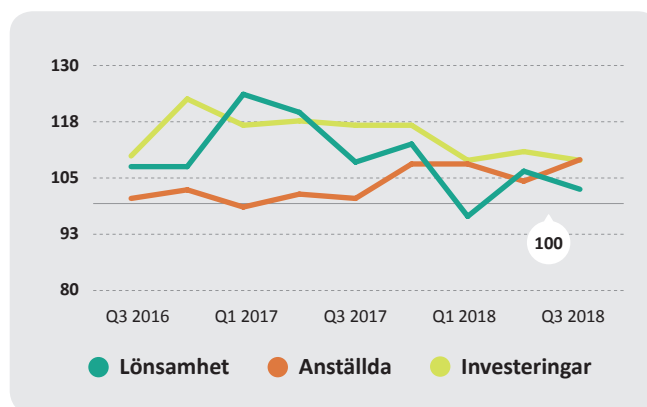

BILD 4. PRISUTVECKLINGEN PÅ NORDSJÖOLJA 2 JAN 2017–15 OKTOBER 2018, USD.

Källa: Macrobond

Variationen i förhållande till genomsnittet är dock mycket stor mellan de olika IKEM-branscherna. För den ena extremen, läkemedelstillverkning, är förädlingsgraden utan jämförelse högst inom hela den svenska industriproduktionen. Råvarukostnadsandelen ligger på 10 procent eller därunder. I den andra extremen finns företagen inom olje- och raffinaderiproduktion, där råvarukostnaderna i vissa fall uppgår till mer än 80 procent av omsättningen.

Av den anledningen är det naturligt att exportvärdet för exempelvis raffinerade produkter rör sig nästan lika kraftigt som prisutvecklingen på råolja. Under juli och augusti månad rapporterade exempelvis SCB om en värdetillväxt av raffinerade exportprodukter på 68 respektive 63 procent i årstakt. Omräknat i volym handlar det förstas om betydligt lägre tillväxt. För läkemedel, å andra sidan, är samvariationen mellan råvaruprisuppgångar och exportvärdet av läkemedelsproduktionen försumbar.

TUFFARE MARKNADSUTSIKTER FRAMÖVER

Den globala ekonomin står vid ett vägskäl. Det har inte minst märkts under de senaste månadernas mycket nervösa och negativa utveckling på världens börser. Grundantagandena för den globala tillväxten är fortfarande, enligt de mest tongivande prognosinstituten som IMF, OECD och Världsbanken, förhållandevis goda. Men deras tillväxtantaganden för de kommande åren har sänkts under den senaste tiden. Även mot de försiktigare prognoserna tornar allt fler risker upp, samtidigt som möjligheterna till positiva överraskningar blir allt färre. Några av de främsta riskerna mot de tillväxtprognoser som ligger på bordet just nu är uppskrivade handelsstridsåtgärder triggade av president Trumps USA, Italiens bristande budgetdisciplin och en "hård" Brexit. Marknaden har redan börjat prisa in en brantare konjunkturvändning än vad de ledande prognosinstituten räknar med för närvarande.

TABELL 1. BNP-TILLVÄXT, UTFALL OCH PROGNOSEN ENLIGT IMF OCH VÄRLDSBANKEN.

Källa: Macrobond

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OECD-länderna, World bank	2,4	1,7	2,4	2,4	2,1	2,0
Eurozonen, IMF	2,1	1,9	2,4	2,0	1,9	1,7

För stora delar av svensk IKEM-industri, med en genomsnittlig exportandel på 85 procent, är det här något som kommer att påverka tillväxtpotentialerna under de kommande åren. För de allra flesta kemi- och plast- & gummiföretag är kopplingen till den globala tillväxten och den egna möjligheten att växa på exportmarknaden stark. Framförallt går exporten till andra utvecklade ekonomier. Sambandet mellan exportvolymerna och BNP-tillväxten inom OECD-länderna är signifikant med en korrelationskoefficient på 0,8 (1 innebär maximalt samband och -1 maximalt negativt samband) (se bild 5).

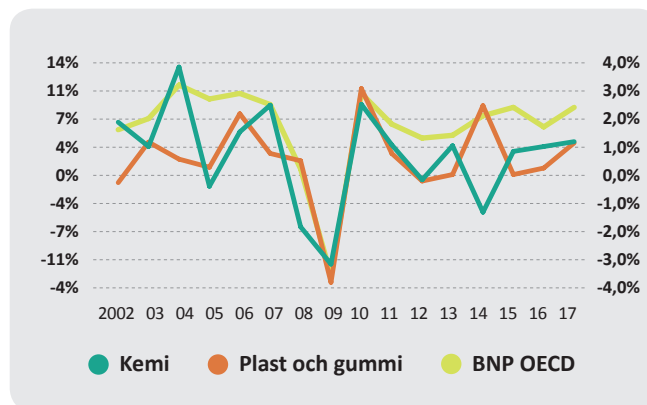
Läkemedelsexporten däremot förhåller sig helt neutral till OECD-områdets tillväxtprestationer, med en korrelationskoefficient på 0.

För exporten av raffinerade produkter såsom olika oljor och petroleum är sambandet med omvärldens konjunkturfaser starkare, men alls inte lika tydligt som inom kemi- och gummi- & plastindustrin (korrelationskoefficient 0,35). De lägre tillväxtprognoserna för OECD-området 2019 och 2020 kommer därför att märkas i en lägre exporttillväxt för i första hand för kemi- och plast- & gummiföretagen och i andra hand

för raffinaderierna. Läkemedelsexporten styrs fortsatt av andra omvärldsparemetrar.

BILD 5. SAMBANDET MELLAN KEMI- OCH PLAST- & GUMMIFÖRETAGENS VOLYMTUTVECKLING (VÄNSTER AXEL) SAMT BNP-TILLVÄXT INOM OECD-OMRÅDET (HÖGER AXEL).

Källa: SCB och Världsbanken

TEMADEL

Framtidens elförsörjning helt avgörande för långsiktig tillväxt

Konjunkturenkäten visar tydligt hur viktigt det är för den absoluta merparten av IKEM:s medlemsföretag att kunna lita på en stabil elförsörjning (tabell 2). Det är under de förutsättningarna som verksamheterna byggts upp och det finns en förväntan om att elförsörjningen fortsatt ska klara att uppfylla industrins behov. Både konkurrenskraft och processer påverkas direkt av elsystemets förmåga att leverera kontinuerligt. Frågan om den stabila elförsörjningen kan sägas vara en grundförutsättning för att Sverige ska betraktas som ett attraktivt land att investera i.

TABELL 2. FÖRETAGENS SYN PÅ VIKTEN AV STABIL OCH KONKURRENSKRAFTIG ELFÖRSÖRJNING.

Källa: IKEM

Hur viktig är en stabil elförsörjning för ert företags investeringsvilja i Sverige?

Inte alls viktigt: 2% Betydelsefullt: 19% Helt avgörande: 79%

Hur viktig är en konkurrenskraftig totalkostnad på el för företagets investeringsvilja i Sverige?

Inte alls viktigt: 3% Betydelsefullt: 43% Helt avgörande: 54%

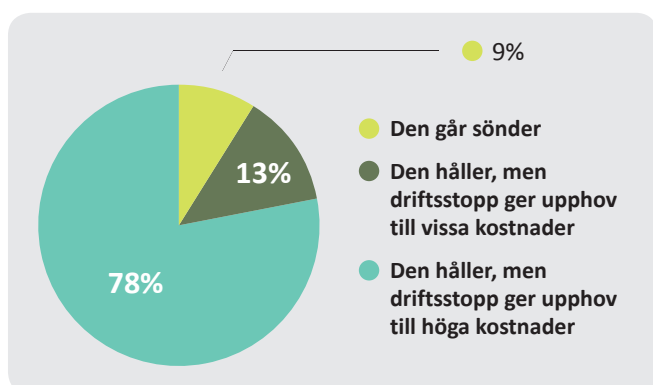
OPLANERADE ELAVBROTT SKADAR UTRUSTNING OCH MILJÖ

På frågan om hur medlemsföretagens produktionsutrustning påverkas av en ojämn och opålitlig eltillförsel svarar nära 4 av 5 företag att det leder till höga kostnader för dem. För var tionde tillfrågat medlemsföretag innebär utebliven elförsörjning att produktionsutrustningen skadas.

Industriell produktion bygger på högt kapacitetsutnyttjande. Enkäten visar på att oplanerade avbrott i produktionen leder till negativa följder på flera olika områden. Värdefull råvara som satts in i processen kan bli förstörd genom avbrottet, ledtider för reparation, återställning och reservdelar innebär utebliven produktion. Den miljömässiga belastningen kan också öka vid uppstart och nedstängning. Generellt innebär stopp i tillverkningsprocessen att det kan bli svårt för företagen att hålla utlovade leveranser till sina kunder. Om detta inträffar frekvent är det mycket allvarligt för företagen.

BILD 6. HUR PÅVERKAS ERT FÖRETAGS PRODUKTIONSUTRUSTNING AV OJÄMN OCH OPÅLITLIG ELTILLFÖRSEL?

Källa: IKEM

HÖGA ELKOSTNADER HOTAR INVESTERINGAR

För drygt hälften av företagen inom kemiindustrin är en konkurrenskraftig totalkostnad för elförsörjningen helt avgörande för att motivera investeringar i Sverige (tabell 2). Konjkturenkäten visar att den absoluta merparten av medlemsföretagen ser elkostnaden som en prioriterad och viktig fråga. Till skillnad från frågan om man kan lita på elförsörjningen är kostnaden för elförsörjningen något som företagen i olika utsträckning kan påverka i den egna verksamheten. Lönsamhet är en förutsättning och drivkraft inom industrin. En effektiv elanvändning är därför en fråga som företagen arbetar med dagligen.

KONKURENSKRAFTIGA ELPRISER GYNNAR KLIMATVÄNLIG INDUSTRI

När företag utvecklar sin verksamhet och investerar i ny teknik stärks industrins livskraft och möjligheter till ökad hållbarhet öppnas i de värdekedjor som de ingår i. En stabil elförsörjning är därför en grundförutsättning inte bara för industrin utan också för en hållbar samhällsutveckling i stort. På vår enkät svarar i princip alla företag att de kommer att ha lika stor eller ökad elanvändning de kommande åren. Stor aktivitet pågår inom forskning och utveckling för införande av ny klimatvänlig teknik i industrin som innebär en övergång från fossila bränslen och råvaror till elektrifierade processer. Ett framgångsrikt införande av ny teknik skulle leda till avsevärt minskade utsläpp av koldioxid men kräver samtidigt en betydande ökad tillgång på klimatvänlig el. I det sammanhanget blir konkurrenskraftiga elpriser en viktig förutsättning för implementering av nya klimatvänligare tekniker inom industrin.

IKEM:s medlemsföretag verkar inom det breda spannet av plast-, gummi-, kemi- och läkemedelsproduktion. Branschens totala förädlingsvärde uppgår till en knappt femtedel av den totala industriproduktionen i Sverige. Exportvärdet var 270 miljarder kronor 2017. Samtliga redovisade svar, där annat ej anges, från konjunktur-enkäten är omsättningsviktade med företagets omsättning. Konjunkturbrevet redovisas för varje kvartal.

För frågor kontakta:
Carl Eckerdal, chefekonom
070-497 11 98
carl.eckerdal@ikem.se

Mikael Möller, näringspolitisk chef
070-683 81 44
mikael.moller@ikem.se

IKEM

Innovation and Chemical Industries in Sweden
Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
Box 55915 | SE 102 16 Stockholm | Sweden
www.ikem.se